

רבי יצחק כדורי

זקן המקובלים: מבגדאד של הבן איש חי אל חדר הכריכה בירושלים, יותר ממאה שנה של תורה ותפילה

הוא נולד בבגדאד כשעוד ישב בה הבן איש חי, ונסתלק בירושלים במאה העשרים ואחת. יותר ממאה שנה של תורה, של תפילה ושל עבודת ה' שקטה. רוב חייו עבד ככורך ספרים, צנוע ועני, ורק בשנותיו האחרונות גילה עם ישראל כולו את מי שישב ביניהם כל השנים: זקן המקובלים, רבי יצחק כדורי.

כשנסתלק, ליוו אותו מאות אלפי יהודים בדרכו האחרונה. אבל מי שמכיר את סיפור חייו יודע שגדולתו האמיתית הייתה דווקא במקומות שאיש לא ראה: בחדר הכריכה הקטן, מעל הספרים, ובשעות הלילה, בתפילה.

ילד של סוכות בבגדאד

רבי יצחק נולד בבגדאד בט"ז בתשרי ה'תרנ"ט (1898), בחג הסוכות, בנם הבכור של כדורי דיבה ותופאחה. היום שבו נולד הוא היום שבו מזמינים לסוכה את האושפיזין של יצחק אבינו, ולכן קראו לו יצחק.

אביו היה סוחר בשמים, ושלח את בנו ללמוד ב"מדרש בית זלכה", בית המדרש הגדול של חכמי בגדאד. ושם, כילד, זכה לפגוש את הבן איש חי, רבי יוסף חיים, גדול חכמי בבל בדורו.

הילד גדל מהר בתורה. ומסופר שבגיל שבע עשרה דרש לפני גדולי התורה בבגדאד, וכשסיים, ביקשו ממנו שלא להרבות בדרשות בפני הציבור, מחשש לעין הרע. אולי משם התחילה הדרך שילווה אותו כל חייו: ללמוד הרבה, ולהראות מעט.

השם שלקח מאביו

בשנת ה'תרפ"ב בערך (1922) עלה רבי יצחק לארץ ישראל, ואביו נשאר מאחור בבגדאד. סמוך לנישואיו עם אשתו הראשונה, הרבנית שרה ע"ה, שינה את שם משפחתו, ולקח לו את שמו הפרטי של אביו: כדורי. כך כיבד

ויש לשם הזה גם משמעות יפה. "כדורי" בא מן המילה הערבית שפירושה "ירוק". ירוק כמו עלה רענן, כמו עץ שתמיד חי.

תחשבו על בחור צעיר, רחוק מבית אביו, בעיר חדשה ובשפה חדשה. והדבר הראשון שהוא עושה כשהוא בונה בית משלו, הוא לקחת את שם אביו ולשאת אותו על עצמו. כל פעם שקראו לו "כדורי", הזכירו את האבא שבבגדאד. זה כיבוד אב שהולך עם האדם כל חייו.

שנים של לימוד בירושלים

בירושלים למד רבי יצחק בישיבת "שושנים לדוד", ישיבת המקובלים של יוצאי עיראק, ובישיבת "פורת יוסף" שבעיר העתיקה, אצל רבו הרב אפרים הכהן. הוא למד קבלה מגדולי המקובלים של הדור, ובהם רבי יהודה פתיה, בעל "בית לחם יהודה", ורבי יעקב חיים סופר, בעל "כף החיים". ובשנות השלושים היה מתלמידי כולל המקובלים "עוז והדר" שפעל בפורת יוסף.

רבו רבי יהודה פתיה היה גם הוא יליד בגדאד ובוגר מדרש בית זלכה, ולמד קבלה מפי הבן איש חי בעצמו. הוא עלה לירושלים בשנות השלושים, רבים באו לבקש את ברכתו, והוא היה בקי בשמות הקודש ובכתיבת קמעות. ובימי השואה היה עורך תיקון חצות בקבר רחל. ממנו קיבל רבי יצחק, בין השאר, את סודות כתיבת הקמעות, ואת הדרך שבה תורת הסוד הולכת יחד עם תפילה ודאגה לכל יהודי שבור.

בניין ישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה בירושלים, כפי שעמד לפני שנחרב בתש"ח. כאן למד רבי יצחק כדורי וכאן כרך את ספרי הספרייה

כורך הספרים

את פרנסתו מצא רבי יצחק בעבודת כפיים. הוא היה כורך ספרים, ונחשב למצטיין מאוד במלאכה הזאת. בישיבת פורת יוסף הופקד על הספרייה ועל כריכת הספרים, והישיבה הקצתה לו דירה של שני חדרים וחדר נוסף שבו כרך את הספרים. בספרייה הזאת היו ספרים רבים, ובהם גם כתבי יד נדירים. והעבודה הזאת הייתה לו גם בית מדרש. דרך הכריכה יכול היה לעיין בספרים רבים, שלא היה לו כסף לקנות. ומסופר שלפני שכרך ספר, היה לומד אותו בעיון, ושזכר את מה שלמד בזיכרון נפלא.

אני אוהב את התמונה הזאת. מקובל גדול יושב ליד שולחן עבודה, עם דבק, חוטים וקרטון, ומחזיר לספרים ישנים את חייהם. ולפני שהוא סוגר כל ספר, הוא פותח אותו ולומד. יש בזה משהו מכל הדרך שלו: עבודה שקטה, בידיים, באמונה, בלי לחפש שאיש יראה.

בשנת ה'תש"ח (1948), כשנפל הרובע היהודי בעיר העתיקה, נהרסו בניין הישיבה והספרייה, וספרים וכתבי יד רבים אבדו. ומסופר שרבי יצחק הצליח להציל חלק מן הספרים וכתבי היד.

בשכונת הבוכרים

רבי יצחק התגורר שנים רבות בשכונת הבוכרים בירושלים, והמשיך לעבוד שם ככורך ספרים. הוא חי בעוני ובפשטות, אכל מעט, דיבר מעט, ובכל חודש נהג לעלות ולהתפלל על קברי הצדיקים בארץ ישראל.

בנו, הרב דוד כדורי, ייסד בשכונה ישיבת מקובלים שנקראה "נחלת יצחק", על שם אביו, כדי ללמוד בה את כוונות התפילה לפי סדר הרש"ש. רבי יצחק עמד בראש הישיבה, ושם התפלל ולימד. ובשנותיו האחרונות כינו אותו כולם "זקן המקובלים".

הרב יצחק כדורי בזקנותו, בשנת 1997

הדלת הפתוחה והמחברות

במשך השנים נהרו אליו אנשים מכל שכבות העם, כדי לקבל ממנו עצה וברכה. ורבי יצחק עשה דבר אחד שמספר הכל על הלב שלו: הוא רשם בצורה מסודרת וממוספרת את שמו ואת שם אמו של כל מי שבא אליו. הרשימות האלה הצטברו לעשרות מחברות, קונטרסים ויומנים.

עשרות מחברות של שמות. כל שם הוא אדם, וכל אדם הוא צרה, או תקווה, או בקשה. הוא לא שכח אף אחד. אני חושב שזה הדבר הכי יפה שאפשר לומר על צדיק: שמי שבא אליו פעם אחת, נשאר אצלו ברשימה, ובתפילה.

הוא גם כתב קמעות למי שביקש, לפי מה שלמד מרבו רבי יהודה פתיה. והרבה אנשים סיפרו על ישועות שראו אחרי שהתברכו מפיו: חולים שהבריאו, זוגות שזכו לילדים, ומי שמצאו את זיווגם ואת פרנסתם.

מה חידש

רבי יצחק כדורי לא ייסד שיטה חדשה בקבלה. הוא היה ממשיך נאמן של דרך האר"י והרש"ש, דרך שקיבל מחכמי בגדאד ומחכמי ירושלים, והעביר אותה הלאה, אל תלמידיו ואל הישיבה שנקראה על שמו.

ויש בדרכו לימוד גדול. הוא לא ראה סתירה בין עבודת הכפיים לבין תורת הסוד. אותו אדם שידע את כתבי האר"י, ישב שעות ליד שולחן הכריכה. ואותו אדם שעמד שעות בכוונות התפילה, רשם במחברת את שמו של כל יהודי פשוט שבא לבקש ברכה.

והשם שקיבל ביום היוולדו מלמד על עיקר חייו. חז"ל אמרו על יצחק אבינו:

"יצחק תקן תפלת מנחה, שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ואין שיחה אלא תפלה"

ברכות כו"ב

רבי יצחק כדורי חי את השם הזה. איש של תפילה, שיצא בכל חודש אל קברי הצדיקים להתפלל, ושגם ב"ערב" חייו, בזקנה מופלגת, לא הפסיק להתפלל על עם ישראל.

בימי חייו לא הוציא רבי יצחק כדורי ספרים לאור, ואת חיבוריו בקבלה נתן ללמוד רק לתלמידי חכמים העוסקים בחכמה. אלה החיבורים שלו שידועים לנו, והספרים שבהם נשמרו דרכיו:

קדושת יצחק

תורתו, בשישה כרכים, ה'תשע"א

תורתו בענייני הסגולות והתפילות יצאה לאור אחרי פטירתו, בשנת ה'תשע"א (2011), בשישה כרכים, עם הערות וביאורים של תלמידו, הרב יעקב עדס.

פתחי עולם

חיבורו, בחמישה כרכים

חיבור בן חמישה כרכים בענייני קמעות, סגולות ותפילות, שכתב רבי יצחק בעצמו.

תולדות יצחק

מאת אברהם אליעזר סופר, ה'תשס"ו

תולדות חייו, בליווי תמונות ומסמכים, שיצא לאור בירושלים בשנה שבה נסתלק.

סגולות יצחק

מאת אברהם אליעזר סופר, ה'תשע"א

אוסף הסגולות של רבי יצחק כדורי, שיצא לאור בהוצאת ישיבת נחלת יצחק.

זקן המקובלים

ה'תשע"ב

ספר על אורחות חייו והנהגותיו, כפי שנמסרו לרב בניהו שמואלי, ראש ישיבת נהר שלום, שהיה גם הוא מתלמידיו.

שיטתו בעבודת ה'

◆ פשטות

הוא חי בעוני, אכל מעט ודיבר מעט. מי שזוכה לסודות התורה, אינו צריך הרבה מן העולם הזה.

◆ כבוד לכל אדם

המחברות שבהן רשם את שמו של כל מבקש ברכה מלמדות על הדרך שלו: אין אדם קטן מדי, ואין בקשה פשוטה מדי. כל יהודי ראוי שיזכרו אותו ויתפללו עליו.

◆ התפילה על קברי הצדיקים

בכל חודש עלה להתפלל על קברי הצדיקים בארץ ישראל. ויש במנהג הזה לימוד גדול: זכות הצדיקים שבכל דור עומדת לנו, ומי שמתפלל במקום מנוחתם, מתפלל בכוחם.

מופתים ועדויות

על רבי יצחק כדורי מסופרים סיפורים רבים. כאן נביא רק את מה שמתועד ומעיד על דמותו.

◆ הזיכרון המופלא

מסופר שידע בעל פה את התלמוד, ואת כתבי האר"י. הספרים שעברו בידיו בחדר הכריכה נשארו חקוקים בזיכרונו.

◆ הישועות

אלפים באו לקבל את ברכתו, ורבים מהם סיפרו על ישועות שראו בעקבותיה, ברפואה, בפרי בטן ובזיווג. המחברות המלאות שמות הן עדות שקטה לכל אותם אנשים.

◆ צלול עד היום האחרון

גם בגיל מופלג, יותר ממאה שנה, נשאר צלול ובהיר בדעתו עד יומו האחרון.

הסתלקותו

בטבת ה'תשס"ו אושפז רבי יצחק בבית החולים ביקור חולים בירושלים, ובמוצאי שבת, כ"ט בטבת ה'תשס"ו (2006), נסתלק לבית עולמו. גילו המדויק אינו ידוע בבידור. לפי הגרסאות השונות היה בן מאה וארבע עד מאה ועשר, ונכדו אמר שהיה בן מאה ושמונה.

למחרת יצא מסע הלוויה משיבת "נחלת יצחק" אל הר המנוחות. מאתיים עד שלוש מאות אלף איש ליוו אותו, וזו הייתה הפעם הראשונה שערוצי הטלוויזיה שידרו בשידור חי לוויה של מנהיג רוחני. את הכורך הצנוע משכונת הבוכרים, שרוב חייו ישב בצד, ליווה בדרכו האחרונה עם שלם.

מצבת רבי יצחק כדורי בהר המנוחות בירושלים

על המצבה שלו חקוק "ראש וזקן המקובלים בארעא קדישתא". ויום ההילולא שלו, כ"ט בטבת, חל ערב ראש חודש שבט, ימים ספורים לפני ט"ו בשבט, כשהעצים בארץ ישראל מתחילים להתעורר. ומי שזוכר שפירוש השם "כדורי" הוא ירוק, נזכר בפסוק:

"עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו"

תהלים צב, טו

מה הוא משאיר לנו

רבי יצחק כדורי לימד אותנו שאפשר לחיות יותר ממאה שנה ולהישאר צנוע. שאפשר לדעת את סודות התורה ולעבוד בידים. שאפשר להיות זקן המקובלים, ובכל זאת לרשום במחברת, בכתב יד, את שמו של כל יהודי שבא לבקש ברכה.

הוא לימד שכיבוד אב הולך עם האדם כל חייו, אפילו בשם שהוא נושא. ולימד שהספרים, כשכורים אותם באהבה, חוזרים לחיות. וכך גם הנשמות.

ובכולל חצות שלנו, כשאנחנו לומדים את תורת האר"י ואת כוונות התפילה של הרש"ש, אנחנו ממשיכים את הדרך שהוא הלך בה כל ימיו.

זכותו של רבי יצחק כדורי זצ"ל תגן עלינו ועל כל עם ישראל, ונזכה כמו שנאמר עוד ינובון בשיבה, דשנים ורעננים, בתורה ובתפילה, אמן.

מקורות

ברכות כו"ב; תהלים צב, טו; פתחי עולם; קדושת יצחק, עם הערות הרב יעקב עדס (ה'תשע"א); אברהם אליעזר סופר, תולדות יצחק (ירושלים, ה'תשס"ו); הנ"ל, סגולות יצחק (ירושלים, ה'תשע"א); זקן המקובלים, אורחות חיים והנהגותיו כפי שנאמרו לרב בניהו שמואלי (ירושלים, ה'תשע"ב); רחל לאה סופר, הרב כדורי, עובדות והנהגות (ירושלים, ה'תשס"ח).

קרדיט תמונות: ישיבת המקובלים נחלת יצחק, קפדניקו, CC BY-SA 4.0; ישיבת פורת יוסף לפני תש"ח, נחלת הכלל; דיוקן הרב יצחק כדורי, אבי אוהיון, לשכת העיתונות הממשלתית, CC BY-SA 3.0; מצבת הרב כדורי, Yirmiyahou, נחלת הכלל. כולן דרך Wikimedia Commons.

המימד הנוסף • הרב יוסף ביטון שליט"א

050-590-1349 • ravbiton.com • לפנייה מכובדת ולשותפות בהפצת תורת הקבלה